

TIJDEN NA DE TIJGERS

Sinds de Tamiltijgers in 2009 de wapens neerlegden, is Sri Lanka oorlogsvrij. Het land krabbelde recht, verwelkomde toeristen met open armen en bleek zijn curry's nog even pikant te bereiden als voorheen.

TEKST EN FOTO'S GAEA SCHOETERS

De tatoeages van Mohan.

GIDS

DE VERRIJZENIS VAN SRI LANKA

Op papier is Sri Lanka al sinds mei 2009 oorlogsvrij, sinds het regeringsleger de opstandelingen versloeg en de militante organisatie LTTE – beter bekend als de Tamiltijgers – na 25 jaar de wapens neerlegde. Maar het duurde nog een hele tijd voor de regio echt gedemilitariseerd

was, en ook de mensenrechtenschendingen gingen nog lang door. Pas in 2011 stabiliseerde de situatie echt en gingen de wegen langzaam weer open. Een jaar later kon je als toerist voor het eerst weer over land naar het noordelijke schiereiland Jaffna, weliswaar met een *special permit*.

De Ging Oya Lodge net buiten Negombo is voor ons de perfecte uitvalsbasis om te acclimatiseren. Fysiek – de hitte in de mangrove is perfect houdbaar zolang we in het zwembad dobberen – en culinair – Leo, de Belg die het guesthouse openhoudt, bereidt sublieme *dhal curry*, *pol sambol*, papadum, *ash banana*, *jack mallum*. Allemaal plaatselijke gerechten, maar net dat ietsje minder pikant dan in de rest van het land. Geen overbodige luxe om je maag wat te laten wennen: Sri Lanka staat bekend als het land met de heetste curry's ter wereld. In de lokale eet-huisjes draaien ze werkelijk overal chili in, ook in je ontbijt.

TOETEREN

Wanneer we Leo vertellen dat we naar Jaffna trekken, verschijnt een

brede glimlach op zijn gezicht. 'Dat wordt een tijdreis naar het Sri Lanka van toen ik hier twintig jaar geleden aankwam. Toen er nog geen sprake was van georganiseerd toerisme. Het echte, gastvrije Lanka. Ik wou dat ik mee kon.' Hij pakt er nog een biertje bij. 'De laatste keer dat ik in het noorden was, waren de Tamils er nog aan de macht. Dan moest je bij het binnenrijden zelfs een visum bij hen ophalen, terwijl ze door niemand erkend werden.' Leo haalt zijn oude paspoort boven. 'Kijk, hier. Een echte stempel van een land dat alleen in hun hoofd bestond.' Nu zouden alle wegen naar het noorden open moeten zijn, in theorie mag het leger geen identiteitscontroles meer uitvoeren.

Tijdens onze tocht zullen we verschillende voertuigen huren (van een fiets over een soort Fiat Punto van de witte producten tot een motor en een prehistorische jeep) en dan is het nuttig om de weghierarchie te kennen: bussen staan bovenaan, onmiddellijk gevolgd door de koeien – die wijken namelijk ook niet. Daarna geldt de regel: wie het hardst toetert, gaat voor. Kort betekent 'hier kom ik', langer en tijdens het voorbijsteken toeteren staat voor 'niet opschuiven, hier rijd ik' en meermaals luid claxonneren maakt duidelijk dat je bijna geplet wordt en dat niet apprecieert. Wie niet toetert, komt nergens. Motoren staan, samen met fietsers, voetgangers en insecten, onderaan in de hiërarchie. Behalve in en rond de hoofdstad Colombo staan nergens verkeerslichten. Meedrijven in de chaos is de boodschap.

DE GROTE GOLF

Als Mohan mijn *milky tea* serveert, kan ik niet naast zijn tatoeage kijken. Een gigantische bloedrode golf

omvat zijn hele voorarm en volgt kronkelend al zijn bewegingen. 'De tsunami. Twee van mijn zussen zijn erin omgekomen. En zeggen dat ik op dat moment in Duitsland als redder werkte.' In de grote donkere ogen onder het spierwitte haar welt de onmacht weer op. 'Toen een vriend me zei dat er iets ergs gebeurd was, dacht ik aan een aanslag of een ontploffing. Aan alles, behalve een golf. Water is altijd mijn vriend geweest, ik was vroeger kampioen langeafstandszwemmen in zee.'

Een jaar na de tsunami ging Mohan in zijn dorp kijken. 'Alles was weg.' De grote golf kostte aan bijna 35.000 mensen het leven, veel meer mensen raakten hun huis kwijt. Maar in het noorden en het oosten van het land kwam de steun moeilijk op gang: de regering wilde de internationale donaties weghouden van de Tamiltijgers en hield de fondsen een tijdlang tegen. Ook nu nog gaat de heropbouw daar merkelijk trager.

Even buiten Puttalam botsen we op een groot zoutbekken. Op de donkere schouders passeren tientallen witte zoutzakken, 55 kilo per stuk. Doen ze dat de hele dag? 'Alleen in de winter. In de zomer vissen we.' Trots bolt de grootste zijn biceps. Popeye kan er wat van leren. 'Maar wie kan, vertrekt. Naar de Emiraten. Voor het geld.'

OORLOGSSPOREN

De weg naar Mannar is junglerood, we rijden door een soort savanne. Dichter bij Afrika kun je niet komen, of toch niet in Azië. Hier en daar geeft een zeldzame boom wat schaduw. Later op de dag wordt het nog schraler, bijna woestijnachtig. De weinige moskeeën en hindoetempels zijn stukgeschoten of afgebrand, in »

GIDS

DE VERRIJZENIS VAN SRI LANKA

het stadje zelf staan alleen kerken en kruisen. Onze hoteleigenaar knikt. 'Mannar is voor 99% christelijk, zoals de meeste kuststadjes. Een erfenis van de Portugezen.' Vandaar de slogan boven zijn voordeur: *for with God nothing shall be impossible*. We hopen het, want volgens het register zijn wij de enige toeristen in twee maanden.

Als we de volgende ochtend om een uur of vijf bij de punt van het schiereiland aankomen, is daar alleen een groep monniken op uitstap. Vroeger stopte hier de trein naar India. De burgeroorlog heeft alles stilgelegd. De kantine, die ook boottochtjes aanbiedt, wordt opengehouden door zwaar bewapende soldaten van de Singalese marine. Ze staan zich stierlijk te vervelen. Alleen de vissers werken keihard door; zorgvuldig spreiden ze de duizenden vissen die ze net hebben schoongemaakt uit om te drogen in de blakende zon.

CHECKPOINT

Vanuit Mannar nemen we de A32 naar het noorden. 'Permit', gebiedt de soldaat bij het eerste checkpoint. De jonge man escorteert ons naar het legerkamp, de slagboom slaat achter ons dicht. Hij duwt ons in de richting van een klein gebouwtje, met een vingerknip laat hij een salontafel aandragen. Na een tijdje duikt een lange man in trainingsbroek en op teenslippers op. 'Ik ben de bevelhebber. Jullie willen naar Jaffna?' We worden allebei ondervraagd, maar na een uurtje gemarchandeer met paspoorten en papieren verschijnt dan toch een stempel.

Algauw wordt duidelijk waarom de weg zo slecht is, dit is echt oorlogszone. De berm staat vol mijnen-vlaggetjes – wildplassen is hier echt

een slecht idee –, de weg bestaat uit kapotgebombardeerd asfalt. Hier en daar hebben mortierkraters het asfalt volledig opgeduwd, we ramelen bijna uit elkaar. Ook de hitte begint haar tol te eisen. Midden in de woestenij staan een paar hutten bij elkaar, een vijftal mannen zit op wankel plastic stoelen te kletsen. 'Cola?' proberen we voorzichtig. En ja hoor, even later vist iemand een warm en bestoft flesje uit een bak. Koelkasten bestaan hier alleen in tv-reclames. In het hele land is tijdens de burgeroorlog meer dan een miljoen mensen verplaatst geraakt. Ook deze mannen zijn *returnees*; vluchtelingen die na jaren in tijdelijke nederzettingen net zijn teruggekeerd. Waarnaar precies? Er is hier niks, en de grond is zo droog dat er volgens mij ook niets uit te persen valt.

Hoewel. Een paar kilometer verderop ligt een schitterend gazon, een tankwagen staat het te besproeien. Gras is hier een statussymbool. Of een provocatie, want je ziet het vooral rondom de talloze Singalese legerkampen. Ook al is de oorlog officieel voorbij, de regeringstroepen zijn duidelijk niet van plan om zich terug te trekken uit het noorden. Integendeel, overal wordt gebouwd. Kampen worden forten, basissen worden trainingscentra. De troepen graven zich in om een blijvende bezettingsmacht te worden.

Hoe dichterbij de zee komen, hoe meer soldaten we zien. Er staan zoveel eenmanscheckpoints langs de weg dat de soldaten elkaar bijna een hand kunnen geven. Rondom ons ligt het gesponsorde land. Op elk huis, elke gevel, elke luifel en elke rugzak staat wel een logo van de een of andere hulporganisatie.

SRI LANKA
STAAT BEKEND ALS
HET LAND MET
DE HEETSTE CURRY'S
TER WERELD. IN DE LOKALE
EETHUISJES DRAAIEN ZE
WERKELIJK OVERAL
CHILI IN, OOK IN
JE ONTBIJT

THE BIRDS

Het schemert al als we Jaffna binnenrijden. Het eerste wat opvalt, zijn de vele kerken, al dan niet uitgebrand. En de oude auto's: met haar vele versleten Morrissen en oldtimers doet de stad bijna Cubaans aan. Alleen de rijen kapotgeschoten gevels lijken eerder uit Mostar te komen. Dichter bij het centrum rijzen alweer de eerste nieuwe hotels op. Jaffna zelf is tijdens de burgeroorlog twee keer in handen van de Tamils gevallen, maar in 95 heroverde het regeringsleger de stad definitief. Het volledige schiereiland bleef het hele conflict lang een woelig strijd-toneel, net als de omliggende eilanden. Tussen Jaffna en Point Pedro lag ooit een grote begraafplaats van Tamilstrijders: het regeringsleger heeft die vakkundig weggebulldozerd.

Point Pedro zelf is, als je de tientallen schuttersposten en checkpoints wegdenkt, bijna een idyllisch kustplaatsje. Overal zijn vissers aan het werk. Met macheteachtige hakmes- sen kappen ze gigantische roggen in »

GIDS

DE VERRIJZENIS VAN SRI LANKA

repen, het strand is bezaaid met bloederig afval en rondom hen wachten honderden vogels. Plots krijgt de kustweg iets sinisters. Hitchcocks *Birds* zijn niet ver weg.

KANONSCHOTEN

De weg naar Trinco loopt door de dichte jungle. Links en rechts schieten apen weg uit de bomen. Overal staan waarschuwborden voor olifanten. Wanneer we de oostkust naderen, wijkt de groene muur voor een prachtig woud van dode bomen, een open groen weilandschap met brede meren verwelkomt ons. Waterbuffels sjoken langs de rand van de weg, een zeearend kondigt boven ons het naderen van de kustlijn aan. Het is onvoorstelbaar, hoe je op een eiland van zo ongeveer de grootte van België bijna elk denkbaar landschap vindt. Vanuit Giritale, waar de olifanten zich wassen in het brede reservoir, kiezen we ervoor om dwars door het Maduru Oya National Park zuidwaarts te rijden. Zó dwars door hadden we het nu ook weer niet gepland. Plots zitten we op een fikse zandpiste. De weg slingert over rood stof door groene laaglanden vol witte bloemen, in de verte rijzen monolithische rotsformaties op. We zien steeds meer checkpoints, steeds zwaarder bewapend. Even later vult een heftige donderslag de vallei. Nochtans, geen wolkje aan de lucht. We begrijpen er niets van, tot we plots een hele rij tanks in de gaten krijgen. In de verte staan doelwitten opgesteld. We zitten midden in een militair oefenterrein, tijdens de werkuren. Toch maar linksaf, besluiten we. En hup,

we staan oog in oog met een klein olifantje.

LOVERBOYS

In het hotel in Mahiyangana werkt niks. Het zwembad is per toeval 'sinds gisteren kapot' – al hebben er zich aan de kleur te zien al vier generaties krokodillen in voortgeplant – en van al wat op de kaart staat is er niks voorhanden. De mieren hebben zich netjes per kleur opgedeeld: de zwarte in de suikerpot, de rode in de melk. Aan het zwembad zitten twee te oude Duitse toeristes met hun veel jongere chauffeurs te flikflooiën. De kelner, die eruitziet als de oom van Frankenstein, steekt zijn afkeuring niet onder stoelen of banken. Van dat soort toerisme moet hij niets hebben.

Voor het overige is de gastvrijheid in het noorden van Sri Lanka hartverwarmend. Van de oude visser over het kruideniersmeisje tot de eigenaar van het bed and breakfast, allemaal zijn ze om het vriendelijkst. Verwacht wel geen Europese luxe in de guesthouses, het land is nog aan het rechtkrabben. En laat je niet ontmoedigen door al het kaki op straat. Wie toch ook een dosis cultuur, tempels, uitgestrekte theeplantages en hagelwitte stranden wil, kan het noordoosten van het land combineren met het zuidwesten. Vroeger was dat af te raden, omdat de moesson afwisselend over de twee helften van het eiland trok, maar tegenwoordig is het weer ook daar zo in de war, dat het altijd een beetje gokken is.

EINDE

PRAKTISCH

- Goedkoop vliegen naar Sri Lanka kan met Qatar Airways of Emirates, www.skyscanner.net. Reken dan wel op een extra dag. Rechtstreekse vluchten zijn een pak duurder.
- Zoals voor de meeste Aziatische bestemmingen heb je een paar vaccinaties nodig. DTP en hepatitis A volstaan, tyfus is aan te raden bij langer verblijf.
- Wie ervaring heeft met rijden in hectisch verkeer, kan zich aan een huurauto wagen. Let wel op: er wordt links gereden, en je moet naast een internationaal rijbewijs ook een extra lokaal bewijsje halen in Colombo - of via de verhuurder. Anders ben je aangewezen op bus, trein of een taxi met chauffeur.
- Bekomen van de jetlag kan in de heerlijke Ging Oya Lodge van Miryam en Leo in Waikkal, vlak bij Negombo. www.gingoya.com
- Onthoud steeds: spicy curry betekent écht spicy!